

Derewel mæ vinden a anà
Ibèraninko ahay
ata awan

Adakay way pæ deftere a anan

Da san sè vinde derewel a anan nè wayaw bay. Winen kawa wazo zubor awan sè slènan ayak anà egliz ahay cara cara bayak awan. Derewel a anan a dakay nà, Yesu a zalay way ahay fok. A dakay nà, cæved inde sè cæce apøse ines pæ Mbèrom wa, anga Yesu kè mæcak à yime sè dō ahay inde. Wita nà, 'am a Mbèrom sa ban wiya a tæ dō ahay ata awan. À wulen sa 'am anahan ahay sè dakay anan way ataya nà, winen apan i tètak way pæ anjahay su dō a Mbèrom ahay.

Nga sa 'am ahay

Mbèrom a walay anan Yesu anga sè mbæda anan daliyugo wiya awan (1.1 - 2.4)

Cæved a Yesu sa tam dō ahay a zalay cæved mbala Musa (2.5 - 4.13)

Yesu nà, bahay nga su dō sè gædan dungo anà way ahay anga Mbèrom (4.14 - 6.12)

'Am a Mbèrom sa ban tæ dō ahay wiya ata awan (6.13 - 10.39)

Adaf nga pæ Mbèrom (11.1 - 13.25)

Mbèrom a jan 'am anà dō ahay tæ dungo ana wan anahan

¹ Kwakwa ata nà, Mbèrom a taa jan 'am anà bije a mænuko ahay tæ dungo ana dō maja'am anahan ahay. A taa jan atan 'am tæ cæved ahay cara cara, aday saray bayak a re. ² A taa jan atan ahay 'am nè matanan hus ahay à alay ana mænuko biten. Əna həna, alay a mædakwidok a

anaya nà, a jak uko 'am tã dungo ana wan anahan. À alay ana Mbërom sã ndakay daliyugo ata nà, a ndakay anan tã alay ana wan ata awan. Aday a walay sã lavay anan way ahay fok ðukwen, wan ata kãrtek a sã coy. ³ Mazlaḅ a Mbërom a wuteden pi jœr nà, anà wan ata awan. Ta ga minje ti zek a Mbërom a nã uwek. Way sã daliyugo a anan ataya fok ta ga inde anga 'am anahan mægala awan. Anga winen, Mbërom i pãsen anan ines anà ðo ahay aday tã tãra ðo cãncan aya re. Pã dãba ana way ata wa nà, Mbërom Ba Mægala a gãba anan way anahan pã cakay anahan à mburom, saa ga bahay pã way ahay fok.

Yesu a zalay maslay a Mbërom ahay

⁴ Anga nan kutok, Mbërom a ðaf anan wan anahan pa nga sã maslay anahan ahay, anga slëmay anahan sã varan ata a zalay mbala ana tinen, bina a ngaman wan anahan. ⁵ Kula Mbërom kà jak anan 'am a anan anà maslay anahan ahay bay:

«Iken nã wan uno.

Biten nã tãrak bëbay anak. * »

Kabay

«Iken nã, ni tãra bëbay anak,

iken ki tãra wan uno. † »

A jan 'am ataya nã, anà Yesu a kãrtek. ⁶ Aday asa, à alay a Mbërom i sa slëmay anan ahay wan anahan mënduwel a pã daliyugo ata nà, a wa:

«Maslay a Mbërom ahay fok tã hëran nga. ‡ »

⁷ Pã maslay a Mbërom ahay ite nã, a wa:

«Maslay a Mbërom ahay tinen ðo si mer su way anahan ahay.

* ^{1:5} Ca pã Jabuura 2.7. † ^{1:5} Ca pã 2 Samuyila 7.14; 1 Habaruuji Nyalaadẽ 17.13. ‡ ^{1:6} Ca pã Tooktaaki Tawreeta 32.43.

Tinen kawa mad, aday kawa miresl sə uko ahay re. §»

⁸ Əna pə Wan a Mbərom a kutok nà, Deftere a Mbərom a wa:

«Iken nə Mbərom, ki ga bahay pa sə viyviya awan,
aday ki lavan nga anà do anak ahay tə cəved awan.

⁹ Kə pəlay dukwen way didek aya awan,
aday way sə sədøk cəna, a nak itəbay.

Anga nan, Bəbay anak Mbərom a ngamak, a varak ataslay
mivel,
aday a təra iken do məduwen a pa nga su do pə cakay
anak ataya fok.* »

¹⁰ Deftere a Mbərom a ja asa, a wa:

«Bahay, à alay ana way ahay sə dazlan ata nà,
kə ndakay daliyugo nə tə alay anak awan,
aday kə ndakay mburom re.

¹¹ Way anak sə ndakay ataya fok ti ndav,
əna iken a nə ki ga inde pa sə viyviya awan.

Way ataya fok ti i ga məduwer kawa zana sa nes ata awan.

¹² Ki i lapay atan wa, kawa do sə lapay anan wa zana
anahan məduwer a ata awan.

Way ataya ti mbəda kawa zana a'am a sə pəkay ahay wa
ata awan.

Əna iken ki mbəda itəbay,
sifa anak i ndav itəbay re. †»

¹³ Kula Mbərom kà jak anan 'am a anaya anà maslay
anahan ahay bay:

«Njahay tə day sə alay puway uno,
aday do manide anak ahay fok nà,
ni təra atan bile anak aya awan. ‡»

A jan 'am ataya matanan nà, anà wan anahan a dəkdek.

¹⁴ Maslay a Mbərom ahay nà, tinen apasay sa gan mer su

§ 1:7 Ca pə Jabuura 104.4. * 1:9 Ca pə Jabuura 45.7-8. † 1:12
Ca pə Jabuura 102.26-28. ‡ 1:13 Ca pə Jabuura 110.1.

way anà Mbërom ahay cëna coy. I slan atan saa man zek anà dō saa njad sifa aday sè njahay à man a Mbërom ataya awan.

2

Dê kədəy anan 'am a Mbërom sa jak uko ata bay

¹ Kak Mbërom kà jak uko 'am tē dūngo ana wan anahan cukutok nà, lele sa pak apan sləmay, anga 'am anahan nē 'am sē sləne. Bay nà, di lize à cəved wa. ² Da san apan zle, maslay a Mbërom ahay ta nak ta jak uko 'am sē Tawrita, winen mēduwen awan. Do sē dēfan apan bay ataya nà, tē njadək sariya tēde pē ines a tinen ata awan. ³ Əna, mənuko aday nà, Mbërom kē varak uko 'am anahan aday dā tam à sariya anahan wa. Anga nan, kak dē kēdiyək anan 'am anahan a sa jak uko ata nà, i i gak uko sariya anahan sabay kutok dāw? Sa nay anan ləbara ata pa 'am nē zek a Bahay a mənuko Yesu Almasihu awan. Do sē sləne 'am anahan ataya, sa jan umo ləbara ata nē dīdek a nē tinen awan. ⁴ Mbërom dukwen kē dəkak uko anan 'am anahan ata nē dīdek awan, ta sa ka anan way masuwayan aya bayak a cara cara, aday ta sē varan mēgala sa ga way ahay cara cara anà dō ahay tē alay ana Apasay Cəncan awan, kawa sa zlan à nga.

Yesu kē dəkak uko anan cəved sa tam

⁵ Mbërom a daf sē ləvan nga anà dāliyugo a mənuko sa ja apan wiya ata nà, maslay anahan ahay bay. ⁶ Adəka bay, mē vinde a à Deftere a Mbërom inde nà:
«Mbërom, dō zənzen a nē ma aday hus iken sē bayak apan anaw?

Winen waya aday hus ki nay sa man zek ata anaw?

⁷ Kē ndakay anan, winen nà, ù vo sē maslay a Mbërom ahay mənjoək.

Pē dəba anahan a wa, kē varan mazlaḅ, kawa mazlaḅ sē bahay.

⁸ Kə dɛfak anan bahay a pa nga sə way ahay fok. * »

Mbèrom kè dɛfak anan bahay a pa nga sə way ahay fok ata nà, awan a inde winen sə lavay bay nà, inde sabay. Əna həna, dɛ canan nà, winen bahay a pa nga sə way ahay fok fan bay. ⁹ Əna dɛ canan, kwakwa ata nà, anà Yesu, Mbèrom kè dɛfak anan ù vo sə maslay anahan ahay alay a mənjęək, anga sa gan sumor anà dɔ ahay. Anga nan kutok, Yesu kà sak dɛce aday kè mɛcak anga dɔ ahay fok. Matanan Mbèrom a varan man sə njahay sə bahay tɛ mazlaɓ awan. ¹⁰ Sə ndakay way ahay fok nɛ Mbèrom, aday ta ga inde dɔkwɛn anga winen. Natiya a zla pi zek nà, Mbèrom â ndav anan mer su way ana Yesu sa ga, tɛ dɛce anahan a sə canan, aday dɔ ahay bayak a tɛ tɛra wan anahan ahay, tɛ zla à man sə mazlaɓ anahan kutok. Anga saa njahan atan pa 'am wa, aday saa tam atan dɔkwɛn, zek a Yesu awan. ¹¹ Sə tɛra anan dɔ ahay dɔ cəncan aya pa 'am a Mbèrom dɔkwɛn, Yesu awan, aday dɔ anahan a sə tɛra atan cəncan ataya dɔkwɛn, Bəbay a tinen a nɛ kərtek, Mbèrom awan. Anga nan kutok, a zlan à nga anà Yesu a sə ngaman atan «mərak uno ahay.» ¹² À Deftere a Mbèrom inde nà, Yesu a jan anà Mbèrom, a wa:

«Ni i taran anan 'am anak anà mərak uno ahay,
ni i hɛrak nga tɛ ara pa 'am sə dɔ ahay.†»

¹³ A ja asa, a wa:

«Ni mbəsakan anan zek uno nà, anà Mbèrom.‡»
Aday asa, a wa:

«Nen həna, manay tu dɔ a Mbèrom sə vuro ataya awan.§»

¹⁴ Dɔ a Mbèrom sə varan ataya nà, tinen dɔ zənzen aya tɛ mez aya ì zek inde kawa mənuko. Anga nan, Yesu a ta nga anahan a dɔkwɛn a tɛra dɔ zənzen ti zek a kawa nuko,

* 2:8 Ca pə Jabuura 8.5-7. † 2:12 Ca pə Jabuura 22.23. ‡ 2:13 Ca pə Esaaya 8.17. § 2:13 Ca pə Esaaya 8.18.

anga aday tə amac anahan â lize anan wa Fakalaw, dōwan a sə lavan nga anà dō ahay tə mægala sa mac atan ata awan. ¹⁵ Yesu a ga matanan nà, anga aday zlawan sə amac â gan anà dō ahay sabay. Kwakwa ata nà, dō ahay tə njahay nə kawa bile ahay anga zlawan sə amac. Əna həna Yesu kə təmāk atan coy. ¹⁶ Yesu a nay ahay nà, sa naa man zek anà maslay a Mbərom ahay bay, əna sa naa man zek adəka nà, anà zahav ana Ibərahima ahay pə daliyugo a anan. ¹⁷ Aday natiya kutok, a zla pi zek nà, â təra kawa mərak anahan ataya kwa à ma inde anaw fok. A ga matanan anga aday â təra bahay nga su dō sə gədan dongo anà way anga Mbərom, dō si mer su way anahan dīdek a aday sumor awan. Ti mer su way anahan nà, i pəsen anan ines anà dō ahay, i zlahan atan anan məlmal a tinen tə Mbərom kutok. ¹⁸ Həna nà, i mba apan sa man zek anà dō mə njəkan atan uda ataya tətə, anga winen a dūkwen à alay a tə njəkak anan uda awan, kà sak dəcə.

3

Yesu a zalay bije a mənuko Musa tə mazlab

¹ Mərak uno ahay, Mbərom kə ngamak ikwen sə təra dō anahan ahay. Anga nan, bayiken pə Yesu aday. Winen dō maslan a Mbərom, aday winen bahay nga su dō sə gədan dongo anà way, winen dōwan a mənuko a sa daf apan nga ata awan. ² Sa daf anan pi mer su way ata nà, zek a Mbərom awan, aday Yesu nà, a bənan à 'am wa cəvedabay, kawa Musa sə bənan à 'am wa anà Mbərom pi mer su way anahan sa gay ahay anga dō su doh a Mbərom ahay fok ataya re.* ³ Lele sə həran nga anà Yesu nà, zal Musa, kawa ana dō ahay sə həran nga anà dō sa han doh zal doh ata re. ⁴ Tə dīdek a nà, doh fok cəna, sa han anan nə dō, əna dō sə ndakay way ahay fok ite nà, Mbərom. ⁵ Matanan,

* 3:2 Ca pə Limle 12.7.

Musa nà, winen dō si mer su way lele sɛ dɛfan apan anà Mbèrom. Mer su way anahan a nà, sɛ dɛkan anan anà dō a Mbèrom ahay, way a Mbèrom sa ja pa 'am ataya awan. ⁶ Əna Yesu Almasihu ite nà, winen nə wan sɛ lavan nga anà dō a Mbèrom ahay, a ga mer su way anahan nə ta sɛ dɛfan apan lele. Mənuko dukwen, kak dɛ pərahak anan azar sa dɛf apan nga lele, aday sɛ dɛfan idɛ anà way saa nay ata tɛ ataslay mivel a nà, à andav a inde dukwen, di tɛra dō anahan ahay re.

Mbèrom i varan alay a sa man uda anà dō anahan ahay mba

⁷ Anga nan, Apasay Cəncan awan a ja, a wa:

«Kak kə slənen dungo a Mbèrom biten nà,

⁸ kâ sa kuren anan nga a kwanay ahay kawa bije a kwanay ahay kwakwa sɛ kuray anan nga a tinen ahay ata bay.

À alay ata nà, tinen à kibe inde ava kwa kuro fudɔ, tinen apan ti vɛze pə Mbèrom ta sɛ kataɓ anan.

⁹ Mbèrom a wa: “Kwa â ga nə tɛ canak anan anà way uno ma ga masuwayan aya ava kwa kuro fudɔ dɛp nà, tɛ kataɓak nen hwiya.

¹⁰ Anga nan, na mba apan sa ban mivel tu dō ataya tɛtɛ sabay,

aday na wa: Tɛ jəjayak anan cəved lele à mivel a tinen wa,

tɛ pərahak anan azar anà cəved uno sabay.

¹¹ À ga mivel uno inde, nə mbaɓak, na wa:

Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay.†”»

¹² Mərak uno ahay, gen anan nga i zek, anga aday dō lelibay a sa ngam sa dɛf nga pə Yesu sabay ata â ga inde à wulen a kwanay kwa kərtək bay. Dɔ kə dɛfak nga pə

† 3:11 Capə Jabuura 95.7-11.

Yesu sabay cëna, kè larak a Mbërom, bahay sè sifa ata awan. ¹³ Adëka bay, viren anan mëgala anà zek ahay pac pac, anga aday Fakalaw â njad pikwen alay sa 'am sa njak kwanay bay, bina ki sa tëren më kuray nga aya aday ki gen ines ahay. Əna alay a inde mba cukutok asëne, pac pac varuko anan mëgala anà zek ahay. ¹⁴ Kak da mbak apan sa ban anan way a mënuke sè dëfay ahay apan nga kurre ataya hus à andav inde nà, ata mënuke dı japay të Yesu Almasihu të dıdek a kutok. ¹⁵ Mə vinde à Deftere a Mbërom nà:

«Kak biten kə slënen dungo a Mbërom nà,

kâ saa kuren anan nga a kwanay kawa bije a kwanay ahay sè kuray anan nga a tinen ata bay.

À alay ata nà, tinen apan ti vëze pə Mbërom.‡»

¹⁶ Waya sè slëne dungo a Mbërom aday ta ma nga sè vëze apan ata anaw? Do ana Musa sè tëmay atan ahay à Misra wa ataya fok ba? ¹⁷ Mbërom a ga mivël ava kwa kuro fudó nə pa maya anaw? A ga mivël nà, pu dó sa ga ines ahay. Tinen nà, të mëcak à kibe inde tololo. ¹⁸ Mbërom a mbaday sa jëka: «Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay» ata nà, a ja nà, pə maya anaw? A ja pu dó a sè dëfan apan bay ataya fok. § ¹⁹ Natiya də canak anan, të njadək sa zla à man sè njahay ata bay, anga të dëfak nga pə Mbërom a bay.

4

¹ Mbërom kə zlapak i varak uko cəved sa zla à man sa man uda pə cakay anahan awan. 'Am ata dukwen, hwiya winen inde. Anga nan, guko anan ngatay anà zek lele. Bina dowan â sa zluwe pə cəved ata wa, aday sa njad man ata sabay bay. ² Anga mënuke dukwen də slënek ləbara mugom a kawa dowan a sè kibe ataya re. Tinen nà, të

‡ 3:15 Capə Jabuura 95.7-8. § 3:18 Capə Limle 14.1-35.

slènek, əna kà mak atan zek bay, anga tə dɛfak apan nga bay. Matanan, tə njadak man sa man uda ata bay. ³ Man sa man uda ata nà, ana mənuko, anga dɛ dɛfak nga pə Yesu. Mbərom a jan anà dɔ sa ngam sa daf nga pə ləbara anahan mugom a itəbay ataya nà:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.*»

Ata nà, a nan sa ja nə man sa man uda inde fan bay bay. Bina, ɓa Mbərom a kè ndəvak anan mer su way anahan sə ndakay daliyugo a kurre ata bay aday dɛw? ⁴ Deftere a Mbərom winen apan i ja pə luvon sa man uda nà, a wa:

«Pə luvon cuwɓe anahan a nà, Mbərom a man uda pi mer su way anahan ahay wa fok.†»

Matanan, man sa man uda nà, inde coy. ⁵ 'Am ata mə vinde inde re, a wa:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.‡»

⁶ Do sa lah sə sləne ləbara mugom ataya ta zlak à man sa man uda ata bay, anga tə dɛfak anan apan anà Mbərom a bay, əna man sa man uda nà, inde aday dɔ ahay inde tinen ti zla uda awan. ⁷ Anga nan, Mbərom a daf luvon hinen miza awan, a ngaman «biten». A sa daf luvon ata dukwen, kà vak pə dɛɓa a Musa wa bayak awan, a ja anan tə dongo ana Dawuda, a wa:

«Kak biten kə slənen dongo a Mbərom nà,
kà saa kuren anan nga a kwanay bay.»

⁸ Kak abay Yosuwā kà zlak anan dɔ ahay à man sa man uda mbala Mbərom ata acəkan nà, Mbərom i ja 'am sə luvon sa man uda hinen sabay. Əna tinen dukwen tə dɛzlek bay. ⁹ Kak matanan nà, luvon sa man uda awan kawa ana Mbərom sa man uda pə luvon cuwɓe ata i nay ahay anga dɔ a Mbərom ahay mba. ¹⁰ Mbərom a ndav

* 4:3 Ca pə Jabuura 95.11. † 4:4 Ca pə Laataanooji 2.2. ‡ 4:5 Ca pə Jabuura 95.11.

anan mer su way anahan cëna, a man uda awan. Mënuke dukwen, matanan re. Dowan a kè dëzlek à man sa man uda kawa ana Mbërom ata nà, i ga mer sè awan sabay, mer su way kè ndëvak. ¹¹ Anga nan, guko mëgala lele sè dëzle à man a Mbërom sè lavay anan zek sa man uda ata awan. Guko mëgala anga aday dëwan â saa zluwe pë cëved wa anga kè dëfak anan apan anà Mbërom bay kawa bije a mënuke ahay ata bay.

¹² 'Am a Mbërom në, winen të sifa awan, aday winen apan i ga mer su way kawa sa nan. A pa a zalay maslalam 'am a cew ata të apa. A gad në hus à mivel su dë inde, sè gëzla anan apasay të sifa. A gad hus a sè gëzla anan man sè zlangay ana këlakasl ahay të uzoz a tëke. A mba apan sa kay anan abayak nga su dë uho tëtë re. ¹³ Awan a inde winen mi dër zek a pa 'am a Mbërom në inde itëbay. Way më ndakay aya fok ta ca ike pa 'am anahan, a san atan zle kërtek kërtek. Way sè mivel a mënuke ahay fok, dë saa vëne anan në pa 'am anahan.

Yesu winen bahay nga su dë sè gëdän dongo anà way ahay anga Mbërom

¹⁴ Bahay nga su dë sè gëdän dongo anà way ahay anga Mbërom inde anga mënuke, winen Yesu, Wan a Mbërom. Kë jënak pë cakay a Mbërom awan à mburom. Anga nan, bënuke anan way a mënuke sa daf apan nga ataya lele, däkuko anan anan anà dë ahay. ¹⁵ Bahay nga su dë sè gëdän dongo anà way ahay anga Mbërom ata nà, a san bële a mënuke zle lele. Winen nà, kë canak anan anà dëce ahay kawa mënuke. Ta ngak anan balay pa 'am, ëna kë gak ines itëbay. ¹⁶ Anga nan, hayak ikwen ahay, hädäkuko pë cakay ana Mbërom, dë sa gan sumor anà dë ahay, mënjëna sè jëjar awan, anga aday dë gan ì zek wa aday dë njad sumor anahan à alay a tädë dë gan may ata awan.

5

¹ Bahay nga su dō sə gədan dundo anà way fok nà, Mbërom a walay anan à wulen sə dō ahay wa, anga aday â gan atan mer su way pa 'am a Mbërom. I varan way ahay anà Mbërom anga ines a tinen a sa ga ataya awan. ² Dō sa san awan bay ataya aday tinen apan ti zluwe à cəved wa ataya nà, bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ata nà, a san sa gan atan nga zle, anga winen a dukwen bəle a kawa tinen awan. ³ Anga nan, i varan way ma sla dundo aya à Mbërom anga ines anahan aya aday anga ines sə dō ahay re. ⁴ Dowan sə walay zek anahan pi mer su way ata nà, ibay. Sə ngaman pi mer su way ata cəna, zek a Mbërom awan, kawa anahan sə ngaman apan anà Haruna ata awan. ⁵ A təra tə Almasihu dukwen, matanan. A walay zek anahan anga sa njad mazlaḅ sə təra bahay nga su dō sə gədan dundo anà way anga Mbërom bay. Sə ngaman apan nà, zek a Mbërom awan. A jan nà:

«Iken nə wan uno.

Biten nə tərak Bəbay anak.*»

⁶ À man hinen inde dukwen, a jan nà:

«Iken dō sə gədan dundo anà way pa sə viyviya awan,

kawa Maliki Sadaka.†»

⁷ À alay Yesu winen pə daliyugo mba ata nà, a san zle, Mbërom nə məgala anahan inde sa tam dō à amac wa. Anga nan, a gan amboh tə məgalak a, tə ayam awan, aday Mbërom â tam anan à amac wa. Mbërom a slənan anan, a slabakay anan à məke wa, anga a dəfan apan. ⁸ Kwa â ga nə winen Wan a Mbërom dəp nà, a tətak sə dəfan apan anà Mbërom tə cəved sə dəcə. ⁹ A ndav anan mer su way anahan cəna, a təra dō sa tam anan dō sə dəfan apan ahay fok, aday tâ ga inde pa sə viyviya awan. ¹⁰ Mbërom a dəf

* 5:5 Ca pə Jabuura 2.7. † 5:6 Ca pə Jabuura 110.4.

anan bahay nga su dō sè gədan dundo anà way ahay anga Mbèrom nè kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

Gen anan nga i zek à cəved a Mbèrom inde

¹¹Way ahay inde bayak a sa jak ikwen pè Maliki Sadaka. Əna ma da 'am a sa jak ikwen anan, anga ki slənen anan bəse bay. ¹²Alay a kà slak həna tədə ki təren dō sè dakan anan way anà dō ahay ite, əna hwiya ki gen anan may dō ahay tē dəkak ikwen anan way cacədew aya à 'am a Mbèrom inde asa. Abay ki pen nè way sa pa su dō məduwen aya coy, əna ki gen anan may həna nà, anà pay kawa gwaslay ahay mba. ¹³Dowan a winen apan i sa pay cəna, winen gindez a mba. Dō matanan ata nà, a san awan fan bay, a gəzlan alay anà way ahay pi zek wa tətibay. ¹⁴Dō məcəd aya nè ta slak sa pa daf tətədo awan. Tə tətakak aday sa mba apan sè gəzlan alay pi zek wa anà way ahay, lele aya tə lelibay aya re.

6

¹Kak matanan cukutok nà, mbəsakuko anan way a mənuko sè tətək pè Almasihu wa cədew ataya mə dədəba aday, zluco pa 'am saa tətək way su dō məduwen aya awan. Də pəkək anan saray su doh a coy. Də mbədək apan maza sabay. 'Am sa yam pə ines, 'am sè mbəsak mer su way kəriya aya awan, 'am sa daf nga pè Mbèrom, ²'am sa ga baptisma tə cəved awan, 'am sè dəfan alay pa nga anà dō ahay tə sləmay a Mbèrom nè kəkəməw, 'am sè aslabakay su dō ma mac aya à məkə wa, ta 'am sè sariya a Mbèrom, way ataya fok, mi tətəkək ikwen anan maza sabay. ³Di mbədək pə way ataya sabay. Kà zlak anan à nga à Mbèrom a nà, dī ga way maza aya pa 'am.

⁴Kak dō ahay tə mbədəhak anan ləen à Mbèrom nà, dōwan i mba apan sa may atan pə cəved sa yam pə ines a tinen maza sabay. Dō ataya nà, tə canək anan anà jiyjay

a Mbërom, tã tãmahak magwagway anahan sã gëzlan anà dõ ahay ata re, tã tãmahak Apasay Cëncan a re. ⁵ Tã canak anan, 'Am a Mbërom nã lele, tã sãnak mägala sã daliyugo saa nay ata re. ⁶ Aday, kak dõ matanan ataya tã zluwek à cãved a Mbërom wa nã, cãved inde sa may atan saa yam pã ines a tinen ahay sabay, anga kã tãrak kãlkal kawa tã daray anan Wan a Mbërom pã dãdom mã zlëngad a maza awan, aday tã gënahak anan pa 'am sã dõ ahay fok re.

⁷ Bayiken pã yugo aday. Iven a taa ga nã, yugo a sa anan aday a ga way sa pa lele, aday way sa pa ata a man zek anà dõ sã guvo awan. Kawa sa ja nã, Mbërom a daf ngama pã yugo ata awan. ⁸ Aya ãna, kak guvo kã hak adak tã gujed nã, i man zek anà dõwan bay, Mbërom i i tahasl anan wa coy aday i i lize anan wa sã coy.

⁹ Car uno ahay, kwa â ga nã dã ja matanan dukwen, dã san apan zle, kwanay nã, ka ta përihen anan azar nã anà cãved lele awan, aday Mbërom i tam kwanay. ¹⁰ Mbërom nã, a gan anà dõ ahay nã way tã cãved aya vërre. I mbëdek anan mer su way a kwanay sa ga lele aya à nga wa bay. Kawa sa ja nã, sã dákay anan kã pãlen Mbërom nã, mer su way a kwanay sa ga sa man zek anà dõ a Yesu ahay, aday ana kwanay sa man atan zek hwiya ata awan. ¹¹ A nan umo nã, përihen anan azar sa ga mägala matanan hwiya, hus à ndav a inde, kã si yen nga bay. Matanan ki njidën anan way a kwanay sã dãfan ide ata awan. ¹² Kî gen isew bay. Tãren adãka nã, kawa dõ sa daf nga pã Yesu ahay sã sãmen anà way ahay fok ataya awan. Sa njad anan way a Mbërom sã zlapay anan ataya nã tinen a kutok.

Way a Mbërom sã zlapay anan ataya fok, ti tãra

¹³⁻¹⁴ Da san apan zle, kwa hãna kabay, Mbërom kã zlapak anan tã way anà Ibërahima. A wa: «Tã dïdek a ni

ɗaf apak alay sə wasay anan zahav anak bayak awan.* » A mbaɗay nə tə sləmay anahan awan, anga ɗowan inde sə zalay Mbërom ibay. ¹⁵ Ibërahima a sləne matanan cəna, a ga ngatay, aday way a Mbërom sə zlapay anan i varan ata, kə njadak anan acəkan re.

¹⁶ Ɖo ahay tinen apan ti mbaɗay nə, tə mbaɗay tə sləmay su ɗo sə zalay atan ata awan. Ata a mba apan sa ndav anan 'am à wulen sə ɗo ahay wa acəkan. ¹⁷ Anga nan, Mbërom a mbaɗay. A nan sə ɗakan anan anà ɗo winen sə zlapan atan anan tə way ataya nə, i mba apan sə mbəɗahan alay anà way anahan sə zlapay anan ata tətibay. Anga nan, a zlapay aday a saa mbaɗan pa nga wa. ¹⁸ Natiya, way ahay inde cew nə tə mbəɗa itəbay: atə azlapay tə ambaɗay a Mbërom. I mba apan sa gaɗ uda mungwalay itəbay. Mənuke ɗo sa tam à man ana Mbërom ataya nə, way a anan i varak uko məgala sə ɗəfan ide anà way a Mbërom sə zlapak uko anan i varak uko ata awan. ¹⁹ Way ata a bənak uko mbac nə hərəp lele pa 'am a Mbërom, kawa njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata awan. Anga nan, ɗə takas anan zana sə gəzla anan man cəncan a pi zek wa tə ɗo ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbërom ata, aday həna ɗi zla pə cakay a Mbërom tətə kutok. ²⁰ Yesu kə lahak sa zla uda pa 'am a mənuke anga mənuke, bina kə tərak bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbërom pa sə viyviya awan, kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

7

Maliki Sadaka, ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbërom

¹ Maliki Sadaka sə ɗowan ata nə, winen bahay sə Salem, winen ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbërom sə bagəbaga mburom. À alay a inde nə, Ibërahima a zla à

* 6:13-14 Ca pə Laataanooji 22.16-17.

vëram, a mbasay pë bahay ahay. À alay a winen apan i may agay nà, Maliki Sadaka ata a zla pë cakay anahan, a ðaf apan alay sè mazlaḅ anahan. ² Ibërahima ata, a varan way anà Maliki Sadaka alay mbok* nà, a var wa kërtek pë way sè vëram anahan ahay wa fok.† Maliki Sadaka ata nà, slëmay anahan a a nan sa ja në Bahay sè Didek. Aday winen Bahay sè Zay re, anga winen bahay sè wulen su doh sè ngaman Salem ata awan, aday Salem a nan sa ja në «zay». ³ Dowan ata nà, dowan a san bëbay anahan a bay, dowan a san may anahan a bay. Kwa bije anahan ahay ðukwen, dowan a san atan bay re. Të wahay anan siwaw, a mac siwaw ðukwen, dowan a san bay. Winen kawa Wan a Mbërom, anga i njahay ðo sè gëðan dongo anà way pa sè viyviya awan.

⁴ Cen apan aday. Maliki Sadaka ata në winen mëduwen awan. Ibërahima nà, bije sè Isëra'ila ahay, ëna kè gëbak way ahay à vëram wa, a varan wa alay mbok nà, kërtek anà winen. ⁵ Zahav ana Lewi ahay azar aya të tërak ðo sè gëðan dongo anà way anga Mbërom. Tawrita a Musa a ja nà, Isëra'ila ahay të varan atan à way a tinen ahay wa fok, alay mbok nà, kërtek.‡ A nan sa ja, ti tëma way ataya në à alay ana mërak a tinen ahay wa, kwa â ga në tinen ðukwen wan ana Ibërahima ahay. ⁶ Əna Maliki Sadaka nà, winen zahav ana Lewi itëbay, əna Ibërahima kè varak anan way alay mbok nà, kërtek. Ibërahima nà, Mbërom a zlapan sè varan way në anà winen. Əna Maliki Sadaka a ðaf alay sè mazlaḅ pë Ibërahima, bina Ibërahima a ðaf alay sè mazlaḅ pë Maliki Sadaka bugol bay. ⁷ Aday ða san apan zle re, ðo sa ðaf ngama pu ðo nà, a zalay dowan anahan a sa ðaf apan ngama ata awan.

* 7:2 Alay mbok nà, a nan sa ja nà, way kuro. † 7:2 Ca pë Laataanooji 14.17-20. ‡ 7:5 Ca pë Limle 18.21.

⁸ Do sə zahav ana Lewi ahay sə təma alay mbok nà, kərtek ataya fok dukwen, ta taa mac re. Əna Maliki Sadaka, do sə təma alay mbok nà, kərtek kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata nà, winen a mac itəbay. ⁹ Di mba apan sa jəka Lewi nà, wan anahan ahay tə təmahak pu do a tinen ahay wa alay mbok nà, kərtek ata, kə varak anan way ata anà Maliki Sadaka ata re, anga bije anahan Ibərahima kə lahak sə varan coy. ¹⁰ Kawa sa ja bine siwaw nà, à alay a Ibərahima sə varan way ata anà Maliki Sadaka aday tə wahak Lewi fan bay ata nà, Lewi kə varak anan tə alay ana bije anahan Ibərahima ata coy.

Bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom maza inde, kawa Maliki Sadaka

¹¹ Mer su way su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom à zahav ana Lewi ata nà, kə mbak apan sa ndav anan wa way a Mbərom sa gan may ata bay. Abay à mba apan sa ndav anan wa tətə cəna, di gan may anà do sə gədan dundo anà way anga Mbərom maza, kawa ana Maliki Sadaka ata, sabay. Abay i slahay nà, pu do sə gədan dundo anà way anga Mbərom pə slala ana Haruna cəna coy. Mbərom a varan Tawrita anà do anahan Isəra'ila ahay nà, à alay ana do sə zahav ana Lewi inde. ¹² Kak Mbərom kə mbədahak anan slala su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom cəna, ata Tawrita i mbəda ite re. ¹³ Da ja way a anaya nà, pə Bahay a mənuko Yesu, winen do sə slala hinen cara. Dowan inde pə zahav anahan kə gak mer su way ata ù doh sə mazlaḅ a Mbərom kulibay. ¹⁴ Da san apan zle, Bahay a mənuko Yesu nà, zahav ana Yahuda. À alay ana Musa sa ja 'am pu do sə gədan dundo anà way anga Mbərom ahay nà, a ja nə pə zahav ana Lewi, bina pə zahav ana Yahuda bay. ¹⁵ 'Am a anan i zəga apan sə banay həna adəka bugol: Do sə gədan dundo anà way anga Mbərom

hinen, kà nak, winen kawa Maliki Sadaka. ¹⁶ Dowan ata a tëra dō sē gədan dongo anà way anga Mbërom nà, anga 'am sē Tawrita bay. Winen nà, a tëra dō sē gədan dongo anà way anga Mbërom nà, anga mēgala anahan inde sē njahay tē sifa pa sē viyviya ata awan. ¹⁷ Mē vinde inde à Deftere a Mbërom, a wa:

«Iken dō sē gədan dongo anà way pa sē viyviya awan,
kawa Maliki Sadaka. §»

¹⁸ Mbërom kē mbacak anan wa nga sa 'am mē baslay a kwakwa ata awan, anga winen bēle awan, a man zek anà dō ahay tətibay. ¹⁹ Tawrita a Musa nà, kà mbak apan sē tëra anan dō ahay, dō cəncan aya pa 'am a Mbërom bay. Həna nà, way sē zalay Tawrita inde, way a mənuko sē dəfan ide ata awan. Sē varak uko cəved sē hədek nuko pa 'am a Mbërom nē winen awan.

²⁰ Way hinen nà: À alay a Mbërom i sa daf anan Yesu bahay nga su dō sē gədan dongo anà way anga Mbërom ata nà, a mbaday apan aday. À alay ana dō sē zahav ana Lewi ahay sē tëra dō sē gədan dongo anà way anga Mbërom ata nà, dōwan kē mbadak apan itəbay. ²¹ Əna Mbërom a mbadan anà Yesu ta sa jan nà:

«Nen Mbërom Fetek, nē mbəda itəbay.

Nē mbadak, ki tëra dō sē gədan dongo anà way pa sē viyviya awan.*»

²² Anga nan kutok, kuse Yesu a, 'am a Mbërom sa ban tē dō ahay ata, winen a zalay 'am mbala anahan sa ban tē dō ahay kwakwa ata awan.

²³ Way hinen inde re: Dō sē gədan dongo anà way anga Mbërom ahay nà, tinen mənjoek bay, anga ta mac wa kwerkwer, tē mbəsakan mer su way ata anà dō hinen ahay asa. ²⁴ Əna Yesu nē a mac itəbay, a ga mer su way anahan

§ 7:17 Ca pə Jabuura 110.4. * 7:21 Ca pə Jabuura 110.4.

pa sə viyviya awan. ²⁵ Anga nan, i mba apan sa tam do ahay kawa ana tinen sa nay ahay pa 'am a Mbërom tē alay anahan ata awan. Anga winen do tē sifa awan, i taa ga amboh anga tinen sə coy.

²⁶ Winen nà, bahay nga su do sə gëdan dundo anà way anga Mbërom a tēde anga mənuko ata awan. Winen do cəncan awan. Atahasl inde à winen inde itəbay, kà gak ines itəbay re. Winen cara pi zek wa tu do sə ines ahay. Mbërom a daf anan winen nà, pə cakay anahan à mburom.

²⁷ Yesu nə winen kawa bahay nga su do sə gëdan dundo anà way anga Mbërom azar ataya bay. A gan may sə gëdan dundo anà way anga Mbërom pac pac itəbay. Kwa â ga nə sa nga anahan awan, kwa â ga nə sə ines sə do ahay, a gan may bay. A var anan nga anahan nə saray kərtek, à alay anahan a sa mac pə dədom mə zləngad ata awan.

²⁸ Tawrita ana Musa a daf kawa do sə gëdan dundo anà way ahay nà, do zənzen aya awan, əna ta slak bay, anga tinen do sa ga ines ahay re. Aya əna, à alay a Mbërom sə mbaday pə dəba ana Tawrita wa ata nà, 'am anahan ata a njahay à yime ana Tawrita inde kutok. Mbërom a daf Wan anahan bahay nga su do sə gëdan dundo anà way anga Mbërom. A ndav anan wa way a Mbërom sa gan may ata sə coy kutok.

8

Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko, winen bahay nga su do sə gëdan dundo anà way anga Mbërom

¹ Way a məduwen a à 'am a manay sa jak ikwen ayak ata inde nà, həna: Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko adəka, winen bahay nga su do sə gëdan dundo anà way anga Mbërom. Winen mə njahay a à mburom à alay puway ana Mbërom Ba Məgala. ² Kwakwa ata nà, do sə gëdan dundo anà way ahay anga Mbërom ta ga mer su way a tinen nə à jawjawa sə mazlaḅ a Mbërom inde,

do ahay sə ndakay ata awan. Yesu ite nà, a ga mer su way anahan nà, à man cəncan awan, pə cakay a Mbərom à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom inde didek a, Mbərom sə ndakay ata awan.

³ Mbərom a daf bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay nà, anga sə varan way aday sə gədan dundo anà gənow ahay. Matanan re, lele dukwen do mbala mənuko i njad awan a sə varan anà Mbərom a re. ⁴ Abay â ga nə winen pə daliyugo aday nà, Yesu i təra do sə gədan dundo anà way a bay jiga awan, anga do ahay inde coy, tinen apan ti taa varan way à Mbərom a kawa ana Tawrita awan. ⁵ Do ataya nà, ta taa ga mer su way a tinen ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, əna doh ata dukwen, winen minje su doh sə mazlaḅ a Mbərom a didek ata à mburom ata awan. À alay Musa i saa ndakay jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom nà, Mbərom a jan nà: «Pak sləmay lele, bəbot anan nə kawa anuno sa kak anan ahay à bəzlom wa ata awan.*» ⁶ Yesu nà, mer su way anahan nə a zalay su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom ataya fok. Anga, tə winen, Mbərom a ban 'am zal way anahan sa ban tə do ahay kwakwa ata awan, aday way anahan sə zlapay anan i varak uko ata dukwen, a zalay winen a kwakwa ata re.

⁷ Kak abay 'am a Mbərom sa ban tə do ahay kwakwa ata kə tərak way lele coy nà, Mbərom i gan may abay sa ban 'am maza wiya sabay. ⁸ Əna da ca apan həna nà, kà slak bay acəkan, anga Mbərom winen apan i gafan atan 'am pə way ahay inde bayak awan, aday a jan atan nà:

«Luvon a inde i nay ahay, ni ban 'am wiya tu do sə Isəra'ila ahay, aday tu do sə Yahuda aya təke.

⁹ 'Am ata i ga minje tə aban 'am uno tə bije a tinen ahay kwakwa ata sabay.

* 8:5 Ca pə Gurtaaki 25.40.

À alay a nen sə bənan atan ahay alay à Misra wa ata nà,
 mə banak 'am,
 əna tə dəfak anan apan bay,
 aday nen Mbərom Fetek, nen đukwen nə mbəsakak
 atan.

¹⁰ Alay a kà slak nà, ni ban 'am tə tinen.

Ni daf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde,
 aday ni vinde anan 'am uno pə mivél a tinen re.

Ti təra dō uno ahay,
 nen ni təra Mbərom a tinen.

¹¹ Dowan inde i gan may sə tətakan anan way anà dōwan
 sabay,
 dōwan i jan anà dō hinen: “San Mbərom” sabay,
 anga i bənay pə məcéd aya wa, hus pə gwaslay ahay,
 dō ahay fok ti san nen.

¹² Ni pəsen atan anan huwan a tinen ahay,
 ni may anan ahay ines a tinen ahay à nga inde
 sabay.†»

¹³ Ana Mbərom a sa ja 'am sa ban 'am wiya ata nà, a
 təra anan winen mama'am ata, way kwakwa awan. Way a
 kwakwa ata aday məduwer ata nà, winen apan i lize bəse
 coy.

9

Aban 'am məduwer a tə aban 'am wiya awan

¹ À alay ana Mbərom sa ban 'am a mama'am ata nà,
 Tawrita inde sə dakan anan anà dō ahay cəved sə həran
 nga anà Mbərom. Man sə həran nga anà Mbərom inde
 mə lavay zek a re. ² Tə ndakay jawjawa, tə gəzla anan
 man cew. Day mama'am awan, tə ngaman man cəncan
 awan, ta daf uda way sə lalam aday tabal tə pen mə varan
 a à Mbərom aya apan. ³ Day a hinen ata đukwen, mə

† 8:12 Capə Yeremiya 31.31-34.

gəzla pi zek wa tə winen mama'am ata nə tə zana, aday tə ngaman anà day ata nà, man a Mbërom cəncan awan.

⁴ À man ata kutok, tə ndakay uda ruwec sə gura, sə vakan apan ləluway anà Mbërom. Ta dəf uda zəndok sə aban 'am a Mbërom, mə ndakay a nə tə gura. À zəndok ata inde asa, tuwez sə gura uda re, ta dəf uda way sa pa sə ngaman *manu*, Mbërom sə gucen atan ahay à mburom wa ata awan.* Sukol ana Haruna sa dā ata inde à man ata à zəndok inde.† Aday kon ana Mbërom sə vinden ahay apan 'am ma ban a anà Musa ataya uda à man ata re.‡

⁵ Pa nga sə zəndok ata dukwen, tə dəfak apan awan aya inde kawa maslay a Mbërom ahay. Awan ataya tə dəkay anan Mbërom winen inde à wulen sə dō ahay tə mazlaḅ awan. Awan ataya nà, tə bərgaslay aya awan, ta ka anan bərgaslay a tinen sa man nga à mburom, à man sa pak mez sə gənaw ahay aday Mbërom â pəsen anan ines à dō ahay ata awan. Həna nà, alay a inde sə təkər way pə awan ataya fok bay.

⁶ Natiya, tə ndakay anan way ataya à man ata kutok nà, dō sə gəḁan dundo anà way ahay ta taa zla nə ù doh a mama'am ata awan, aday ta taa ga uda mer su way a tinen ahay nə pac pac. ⁷ À day su doh a mə slala cew ata nə, sa zla uda nà, bahay nga su dō sə gəḁan dundo anà way ahay anga Mbërom ata dəkdek. Ava daz nà, a zla à man ata dukwen saray kərtektəkke. I i zla uda dukwen, i pak mez sə gənaw à alay inde aday i varan anan mez ata anà Mbërom. Ata Mbërom i pəsen anan ines anahan pi zek tə ines sə dō ahay sa ga mənəna sa san apan ataya təkə fok. ⁸ Apasay Cəncan a a nan sə dəkak uko anan nə 'am a həna ana awan: Kak jawjawa a mama'am ata inde hwiya

* 9:4 Ca pə Gurtaaki 16.13-15, 31. † 9:4 Ca pə Limle 17.23.

‡ 9:4 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 10.3-5.

cəna, cəved inde mə təba sa zla à man a Mbərom cəncan a fan bay. ⁹ Way ataya tə dəkay anan nə way a sə təra həna biten ataya awan. A nan sa ja nà, way sə dō ahay sə waslay aday sə varan anà Mbərom ataya nə ti mba apan sə banay anan mivel su dō sa var way ata pa 'am a Mbərom bay. ¹⁰ Way ataya tə dəkak uko anan way pa 'am sə way sa pa, pa 'am sə way sa sa, pa 'am sə banay way kawa sa zlan à nga à Mbərom. Way ataya dūkwən, way pa 'am sa zlay si zek, bina pə mivel su dō zənzen a bay, aday tə njahay nə mənjoek cəna coy, hus pə luvon a Mbərom i mbədahan alay anà way ahay, aday i ma atan wa way məduwer ataya awan.

¹¹ Həna nà, Almasihu kà nak ahay coy. Winen nà, bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay. Way a mənuko sa njad lele ataya fok ta nay nà, à alay anahan a wa. Doh a aday Yesu a ga uda mer su way anahan ata nà, a zalay doh mbala ana dō sə gədan dongo anà way ahay kwakwa sa taa ga uda mer su way a tinen ata awan. Sə ndakay anan doh ata nà, dō zənzen a bay, Mbərom a tə alay anahan awan. Aday doh ata dūkwən, winen pə daliyugo à man a anan bay. ¹² À alay a Almasihu i sa zla à man a Mbərom a cəncan ata nà, kə gəbak mez sə vuwar sə awak ta sa wan sa sla ahay à alay inde bay. A gəba adəka nà, mez si zek anahan awan, a zla anan à man a Mbərom a cəncan ata saray kərtektəkke. Natiya kutok, a tam mənuko tə mez anahan ata pa sə viyviya awan.

¹³ Kwakwa ata nà, ta taa waslay nə vuwar sə awak tə guson sa sla aya sə kwecek mez a pə dō ahay aday ines a tinen ahay à ga inde pə ide a Mbərom sabay. Ta taa waslay təkalak sa sla aday sə vakan à Mbərom, ata ti ra rəba anahan a sa pak pə dō ahay. Natiya kutok, dō sa nes anan anjahay a tinen tə Mbərom ataya ti təra dō cəncan aya asa. ¹⁴ Aya, kak matanan cukutok nà, mez a Yesu

nà, tē mēgala a zal mez sē gēnaw a tinen kwakwa ataya awan. Almasihu a gēba anan zek anahan, a var anan anga Mbërom tē alay anahan awan, aday tē mēgala sē Apasay Cēncan a winen inde pa sē viyviya ata awan. Way anahan a sē varan à Mbërom ata nà, cēncan a tē mindel, a mba apan sē banay anan mível a mēnuko tēte, anga dā ga ines ahay sē varak uko amac sabay, əna dī ga adəka nà, mer su way a Mbërom bahay sē sifa kutok.

¹⁵ Tē way ana Yesu a sa ga ata kutok, winen dō sa zlah anan mēlmal a Mbërom tē dō ahay, anga Mbërom kē banak 'am wiya tē tinen. Anga nan, dō ana Mbërom sē ngamay ataya ti njad way a Mbërom a sē zlapay anan i varan atan kawa anahan a sa ja i varan atan anan sē coy ata awan. I tēra matanan anga Yesu kē mēcak anga dō sa nes anan 'am a Mbërom sa ban mēduwer ataya ata awan. Tē amac anahan ata nà, a bēmbadāy atan ahay à atahasl a tinen ahay wa.

¹⁶ Kak dōwan kē jak 'am sē gēzla anan zlile anahan aday a saa mac cēna, dō ahay ti saa ga anan mer su way a nē si winen a i mac aday ata ti saa gēzla anan zlile anahan ata awan. ¹⁷ Kak dōwan sa ja 'am ata winen tē sifa mba cēna, 'am anahan a sa ja ata nē mēgala uda ibay. Anga ta saa ga anan way anahan sa ja ata cēna, a mac aday. ¹⁸ Matanan dūkwēn, à alay a Mbërom sa ban 'am tē dō ahay ata nà, a wa gēnaw â mac aday mez a â pəkay. ¹⁹ Musa a dākay anan Tawrita fok pa 'am sē dō ahay fok nà, a gēba mez sē wan sa sla ahay tē vuwar sē awak ahay tinen sē gēdan dūngo ataya, tē japay anan tē a'am. A ra daslam ahay pi zek tē sibək sē tēman dēzdaz aya awan, a pak anan à mez ata inde, a kwecek anan mez pē Deftere sē Tawrita tē winen awan, aday a kwecek anan mez pē dō ahay tē winen a re. ²⁰ A jan atan, a wa: «Hēna anan nà, mez a Mbërom sa ban anan 'am tē kwanay ata awan. A jak ikwēn nà, dēfen

anan apan lele. §» ²¹ Musa a kwecek mez ata pə jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom tə way a tinen sa ga anan mer su way uda ataya təke fok matana re. ²² À alay ana Tawrita sə lavan nga anà do ahay ata nà, tə banay way ahay alay avan nə tə mez. Matanan, mənjàna mez sə pəkay cəna, Mbərom a pəse ines sə do ahay bay.

Mez a Yesu a banay ines sə do ahay

²³ Matanan, na jak, na wa: Way sə kwakwa ataya fok tə banay atan tə mez matanan ata nà, sə dəkay anan way sə təra à mburom ataya awan. Tə banay way ahay kwakwa ata nà, kawa ana Tawrita sa jan atan ata awan. Əna pə way didek aya à mburom ata nà, a nan à Mbərom nə mez sə zalay sə gənwaw ataya awan. Winen lele ata nà, zek a Yesu a sa var anan ata awan. ²⁴ Da san zle kutok, Almasihu nə kà zlak à man a Mbərom cəncan a mbala ana do ahay sə ndakay ata itəbay. Wita nà, mezeze sa man cəncan a didek a à mburom ata awan. Əna winen a zla nà, à mburom pə cakay a Mbərom. Həna nà, winen pa 'am a Mbərom anga sa ga amboh anga mənuko kutok. ²⁵ Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay à man a Mbərom cəncan a ata nà, ta zla uda nə pə ava pə ava. Ta zla uda dukwen tə mez sə gənwaw ahay à alay inde, mez si zek a tinen a bay. Əna Almasihu nà, a var nə nga anahan awan, aday a var anan dukwen, saray kərtek coy, kə mənahak anan itəbay. ²⁶ Â ga matanan bay nà, abay i mənahan anà dəcə anahan ahay saray bayan a re. Bina kwa pə ana Mbərom sə ndakay anan daliyugo nà, i taa mac anga do anahan ahay pə ava pə ava. Əna matanan bay, a nay ahay nə saray kərtek, aday à alay a uho kwakwa ata winen apan i ndav coy ata awan. A var anan zek anahan kawa way ma sla dundo a anà Mbərom, anga sə pəse anan ines sə do ahay sə coy. ²⁷ Kuwaya i mac

§ 9:20 Ca pə Gurtaaki 24.8.

nə saray kərtek. Pə dəba anahan a wa cəna, Mbərom i gan sariya. ²⁸ Almasihu dukwen a var anan nga anahan nà, saray kərtektəkke coy sə pəsen anan ines anà dō ahay bayak a kutok. I i may ahay pac a inde dukwen mə slala cew awan. I may saa pəse ines ahay sabay, əna sa naa tam anan dō sa ba anan ataya fok.

10

¹ Tawrita ana Musa winen kawa mezeze sə way sə dəkay anan way lele aya saa təra pa 'am ataya awan. Aday mezeze sə way ataya dukwen, winen kawa zek ana way ataya bay re. Pə ava pə ava, dō ahay tə varan way anà Mbərom nə sə hədəken pə cakay, əna way ataya ti njad sə təra dō cəncan aya bay hwiya. ² Kak abay dō ahay tə təra cəncan aya pa 'am a Mbərom tə way ma gad dongo aya nà, ti var way ma gad dongo aya sabay bidaw? Bina ti təra cəncan a nə saray kərtek cəna coy, ti gan may anà apəse ines sabay. ³ Adəka bay, way a mə varan a anà Mbərom ataya nə ta man atan anan ahay à nga inde pə ava pə ava nà, ines a tinen ahay, ⁴ anga mez sə guson sa sla ta sə vuwar sə awak aya a mba apan sə banay anan ines sə dō ahay bay.

⁵ Anga nan kutok, à alay ana Almasihu i sa nay ahay pə daluyugo ata nà, a jan anà Mbərom, a wa:

«A nak tē gədan dongo anà gənow ahay anga iken bay,
a nak tē varak awan bay re.

Əna kə varak uno zek su dō zənnen awan aday nê varak anan.

⁶ Gənow a ma tak ataya ta zlak anak à nga bay.

Way sə dō ahay sa var anga sə pəse anan ines a tinen ahay ata dukwen, kà zlak anak à nga bay re.

⁷ Anga nan kutok na wa: Mbərom, nen həna!

Ni zla pə daluyugo saa ga way sa zlak à nga,

kawa mə vinde a à Deftere anak inde pi nen ata awan.*»

⁸ Almasihu a ja aday nà: «A nak tê gəđan dungo anà gəñaw ahay anga iken aday tê varak awan bay re. A nak tê təkak gəñaw ahay bay re. Aday a nak tã pak mez sə gəñaw ahay anga sə pəse ines sə dō ahay bay re asa.» Kwa â ga nə ta var way ataya đukwen, tə đəfan apan anà Tawrita dəp nà, a nan anà Mbərom a bay. ⁹ 'Am mə slala cew a nə a wa: «Mbərom, nen həna! Ni zla pə daliyugo saa ga way sa zlak à nga.» Matanan nà, a nan sa ja nə Mbərom kə mbacak anan wa agəđan dungo anà way kawa sə kwakwa ata awan, aday a đaf uda way maza wiya awan: amac a Yesu. ¹⁰ Natiya kutok, də tərak dō cəncan aya pa 'am ana Mbərom, anga Yesu Almasihu kà gak way sa zlan à nga anà Mbərom, aday kə varak anan zek anahan kawa way ma sla dungo awan, a mac saray kərtektəkke coy.

¹¹ Dō sə gəđan dungo anà way à wulen sə Yahuda ahay nà, tinen mə tavay aya sa ga mer su way a tinen nə pac pac, ti mənahan anà agəđan dungo à gəñaw ahay maza awan. Əna way a tinen a sa var ataya đukwen, ta mba apan sə pəse anan ines sə dō ahay bay re. ¹² Əna Yesu Almasihu nà, a var nə zek anahan awan, a var anan saray kərtek sə pəse anan ines sə dō ahay pa sə viyviya awan. Pə dəba anahan a wa, a njahay way anahan à alay puway a Mbərom. ¹³ Həna nà, winen apan i ba alay a Mbərom saa təra anan dō manide anahan ahay fok bile anahan aya ata awan. ¹⁴ Tə way anahan a sə varan anà Mbərom ata kərtektəkke, kə tərak atan dō mənəna ines aya pə ide a Mbərom, kə tərak atan dō cəncan aya pa 'am a Mbərom sə coy re.

¹⁵ Apasay Cəncan a đukwen kà jak uko anan 'am ataya tinen đidek aya coy re. A wa:

* 10:7 Ca pə Jabuura 40.7-9.

¹⁶ «Nen Mbërom Fetek, alay a kà slak nà, ni ßan 'am tã tinen.

Ni ðaf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde,

aday ni vinde anan 'am uno pë mivel a tinen aya re.†»

¹⁷ Aday a ja asa:

«Ni may anan ahay huwan a tinen ahay tã ines a tinen ahay à nga inde sabay.‡»

¹⁸ Mbërom kè pësek anan anan ines anà ðo ahay cukutok nà, ðo ahay ti gan may sa var awan a maza re anga sè pëse ines asa ðaw?

Hëðäkuko pë cakay ana Mbërom

¹⁹ Mërak uno ahay, kak matanan cukutok nà, amac ana Yesu aday mez anahan sa pak ata nà, tã varak uko caved sa zla à man a Mbërom cëncan a kutok. ²⁰ Yesu kè ngërwak anan zana sè gëzla mënuke pi zek wa ta man a Mbërom cëncan ata awan, a tëbak uko anan caved a sa zla ù doh ata awan. Caved ata ðukwen, winen wiya aday ði njad sifa nà, tã winen awan. Zana anahan sè ngëraw anan ata nà, winen zek anahan a ðo ahay sè daray anan pë ðëdom më zlängad ata awan. ²¹ Natiya kutok, ðo sè gëðan dongo anà way anga mënuke inde mëduwen a winen a gan nga anà ðo a Mbërom ahay fok. ²² Anga nan, hayak ikwen ahay kutok, hëðäkuko pë cakay a Mbërom tã mivel kërtek awan, aday ðëfuko apan nga mënjëna hiyem hiyem, anga mez a Yesu kè tërak anan mivel a mënuke ahay cëncan aya awan, kè banak nuko tã a'am lele kutok. ²³ Way a Mbërom sa jak uko ata nà, i ga anan, winen a gad mungwalay itëbay asanaw! Anga nan, përahuko anan azar sè ðakay anan nè ðë ðëfan idë nà, anà way a Mbërom sè zlapay anan ata awan. ðëfuko apan nga, ðë gudëc bay. ²⁴ Pëluke caved a aday ði man anan zek anà ðo azar aya ata awan, anga

† 10:16 Capë Yeremiya 31.33. ‡ 10:17 Capë Yeremiya 31.34.

aday mənuko fok, dê pəlay zek ahay zal sə kwakwa awan, aday dê zəga anan sa ga way lele aya kutok. ²⁵ Dê mbəsak sə halay nga pə kərtek a kawa dō azar aya ata bay. Adəka bay, varuko anan məgala anà zek ahay lele. Bina luvon ana Yesu Almasihu i saa may ahay ata, winen bəse coy.

²⁶ Dəwan a, kə sənək cəved dīdek a coy, aday winen pəlasl ma tə alay anahan a saa ga ines ahay re nà, awan a inde i varan anà Mbərom anga sə pəsen anan ines anahan ataya nə inde sabay. ²⁷ Də sa ga way matanan ata nà, â jəjar, anga sariya a Mbərom i ban anan dō sa ga ines ahay fok. Pə dəba anahan a wa, i ba uko sə mbacay itəbay saa vak anan dō manidə ana Mbərom ahay ata awan. ²⁸ Kə sənən zle coy, dəwan a kə nəsek anan Tawrita a Musa nà, kak dō ahay cew kabay maakan ta jak kə gak matanan acəkan cəna, ta vad anan mənəjəna sa gan i zek wa anà dəwan. ²⁹ Kak way matanan ata a təra tu dō sa nes anan Tawrita ana Musa cukutok nà, dəcə ana dō sə kədəy anan Yesu Wan a Mbərom i sa təra nə kəkəma ite anaw? Də matanan ata nà, mez ana Yesu, Mbərom sa ban anan 'am tə winen ata, kə tərak anan cəncan pə 'am a Mbərom. Aday pə dəba anahan a wa dukwen, winen ta sə kədəy anan Yesu nà, a gənhan dukwen anà Apasay a Mbərom sa gak uko anan sumor anahan ata awan. Də matanan ata nà, dəcə anahan inde mə zalay awan. ³⁰ Mbərom a tə alay anahan a a wa:

«Ni ga mivel tu dō sa ngam 'am uno bay ataya awan,

ni man atan anan siked sə ines a tinen ahay.*»

Da san zle, i ga anan way anahan sa ja ata awan. Asa, Deftere a Mbərom a wa:

«Nen Mbərom Fetek, ni gan sariya anà dō uno ahay.†»

§ 10:28 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15. * 10:30 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.35. † 10:30 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.36.

³¹ Mbërom nê bahay sê sifa. Kak sariya kê bënak anan ðowan a nà, ðæce inde tê mindel anga ðowan ata kutok.

³² Sënen apan aday: À alay a kê cinen anan anà jiyjay a Mbërom mama'am a ata nà, kê njiden ðæce ahay bayak a à alay sê ðo ahay wa, aday kê ðämen anan hwiya. ³³ À alay a anan nà, tê gënahak ikwen pa 'am sê ðo ahay, ta gak alay tê kwanay re. Aday à alay azar aya bine siwaw nà, a nak ikwen sê japay tu ðo aya aday tinen à ðæce ata inde ataya re. ³⁴ Do ma ban aya à dangay anga Yesu ataya, ta gak ikwen ì zek wa. Do ahay ta rak ikwen anan way ahay ðukwen, kà gak ikwen à nga wa bay, adëka kê tislën anan mivel, anga kê sënën zle way më mbësakak ikwen a inde sê zalay ana tinen sa ra anan ataya awan, aday way a më mbësakak ikwen ata nà, i ndav bay, i ga inde nê pa sê viyviya awan.

³⁵ Anga nan kutok, përihen anan azar sa ðaf nga pë Yesu. Ki gen matanan hwiya cëna, ki njiden magwagway mëduwen a pa 'am a Mbërom. ³⁶ Lele cëna, sëmën anan anà way ahay anga aday kî gen way sa zlan à nga anà Mbërom, aday kê njiden anan way anahan sê zlapay anan ata awan. ³⁷ Bina Mbërom a wa:
«A mbësak nê mënjëk, ðowan a saa nay ata i nay ahay coy,
i njahak ayak sabay.

³⁸ Do ðidek a pa 'am uno nà, i njad sifa sa ndav bay ata awan, anga kê ðëfak upo nga.
Əna kak, ðowan a kà mak à dëba nà, ni taslay mivel tê winen itəbay.‡»

³⁹ Mënuke aday nà, a ga upo nê mënuko ðo sa ma à dëba ataya aday sê lize ataya itəbay. Adëka bay, mënuke nê ðo sa ðaf nga pë Yesu ahay. Natiya, di njad sifa sa ndav bay ata awan.

‡ 10:38 Ca pə Habakuk 2.3-4.

11

Dəfuko nga pə Mbərom kawa bije a mənuko ahay

¹ Adaf nga pə Mbərom, a nan sa ja nə maw? A nan sa ja nà: 'Da san zle, way a mənuko sə dəfan ide ata nə i təra, kwa â ga nə də canak anan tə ide fan bay, da san zle, tinen inde re. ² 'Do a kwakwa ataya ta daf nga pə Mbərom nə matanan. Anga nan, tinen ta zlan à nga anà Mbərom.

³ 'Də dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, da san zle lele, Mbərom a ndakay daliyugo nə ta 'am anahan sa ja. Natiya, way a mənuko sa ca apan həna pə daliyugo ataya fok, ta nay ahay à way a aday ta ca bay ataya wa.

⁴ Abel kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a varan way lele awan anà Mbərom, a zalay way mbala ana mərak anahan Kaynu sə varan anà Mbərom ata awan. Abel kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen dō didek awan. Zek ana Abel a dukwen, kə sənək anan, anga Mbərom kə təmihak anan way anahan sə varan anà Mbərom ata awan. Anga nan, kwa â ga nə Abel kə məcak təkede nà, winen apan i jak uko 'am hwiya.*

⁵ Anuhu kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, winen kə məcak itəbay. Mbərom kə zəbak anan tə sifa aday ti zek a təkə à mburom. Kula dōwan kə canak anan sabay, anga Mbərom kə zəbak anan. Deftere a Mbərom a ja nà, winen a zlan à nga anà Mbərom, aday Mbərom a gəba anan à mburom.†

⁶ 'Dowan inde i zlan à nga à Mbərom mənjàna sa daf apan nga nà, ibay. Kak a nan à dōwan a sə hədek pə cakay a Mbərom nà, â daf apan nga nə winen inde aday. Aday â san dukwen, Mbərom a varan magwagway nà, anà dō sə bənan bitem ataya awan.

* 11:4 Ca pə Laataanooji 4.3-10. † 11:5 Ca pə Laataanooji 5.18-24.

⁷ Nuhu kè dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, a pak slëmay në pa 'am a Mbërom awan. A dakan anan way a saa tëra pa 'am ataya awan. Nuhu kè canak anan anà way ataya njök të idë anahan fan bay, ëna kè bënak anan à 'am wa, a ndakay kwalalan mëduwen a kawa ana Mbërom sa jan ata awan. A zla uda tu dë su doh anahan ahay, aday Mbërom a tam atan à a'am wa. Nuhu a ga matanan nà, anga a san zle, dë së daliyugo ahay në ti i lize acëkan, anga ta gak ines. Mbërom a ja në winen kè tërak dë dëdek awan, anga adaf nga anahan.‡

⁸ Ibërahima kè dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, kè bënak anan à 'am wa re. A zla ù kon aday Mbërom a jan «zla» ata, mënjëna sa san man ata awan, anga Mbërom i sa varan kawa kon anahan a mba. § ⁹ Ibërahima kè dëfak nga pë Mbërom. Anga na awan, kè njahak ù kon ana Mbërom së zlapan anan i varan ata awan, kwa â ga në winen kawa mëdurlon. A taa njahay në à jawjawa ahay inde karara. Atë Isiyaku të Yakob dukwen të njahak uda re, anga tinen dukwen, Mbërom kè zlapak atan anan tu kon ata kërtek a re. ¹⁰ Ibërahima a ga matanan, anga winen apan i ba wulen su doh a Mbërom ma han a aday kula i mbazl itëbay ata awan.

¹¹ Saratu dukwen, kè dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, kwa â ga në winen mëduwer a coy dëp nà, kè tërak dë. A san zle, dëwan a së zlapan ta wan ata nà, a gad mungwalay itëbay.* ¹² Anga nan kutok, Ibërahima kè wahak wan à mëduwer inde. Ibërahima nà, winen dë kërtek, ëna ta wan anahan ata dukwen, kè wasak kawa mawuzlawazl sa nga mburom ahay, aday bayak a kawa wiyen së zlinder, dëwan a mba apan së baslay bay ata awan.

‡ 11:7 Ca pë Laataanooji 6.9 - 9.29. § 11:8 Ca pë Laataanooji 12.1. * 11:11 Ca pë Laataanooji 18.10.

¹³ Do ataya fok, ta taa ðaf nga pë Mbërom, hus pë luvon së amac a tinen. Tinen aday ðukwen, të njadãk anan way a Mbërom së zlapay anan i varan atan ata bay, të canan ayak nã dëren ta nga, të taslak anan mivel re. Ta ja, ta wa: «Man a manay inde à man a ibay. Manay nã mädurlon ahay pë daliyugo a anan.†» ¹⁴ Do sa ja 'am matanan ataya nã, të ðakay anan nã tinen apan ti pëlay kon nga a ana tinen a cara. ¹⁵ Të bayak pa man mbala ana tinen së mbësak ataya sabay. Abay ta taa bayak apan këma, tiya nã ta mak way a tinen à dëba coy. ¹⁶ Adëka bay, të pëlay nã, man së zalay mbala ana tinen ataya awan, kawa sa ja nã, man à mburom. Anga nan, a zlan à nga anã Mbërom tã ngaman Mbërom a tinen, aday a ndakan atan kon lele së coy ata kutok.

¹⁷⁻¹⁸ Mbërom kè zlapak anan anã Ibërahima, a jan nã: «Ki njad wan së kutov ahay nã tã Isiyaku.‡» Matanan, a nan à Mbërom së katab anan adaf nga ana Ibërahima kutok, a jan, à gëdan dungo anã wan anahan Isiyaku, aday à varan anan. Ibërahima kè ðëfak nga pë Mbërom. Anga nan, a gëba anan wan anahan a mënduwel ata saa gëdan dungo anga Mbërom. ¹⁹ Ibërahima a san zle, mëgala ana Mbërom inde së slabakay anan ahay Isiyaku à amac wa. A tãra nã, kawa abay Isiyaku ata kè mëcak acëkan, aday a slabakay à mëke wa.

²⁰ Isiyaku kè ðëfak nga pë Mbërom re. Anga nan, a jan anã atë Yakob tã Isuwa, a wa: «Mbërom à ðaf pikwen alay së mazlab anahan.» A ja matanan ata nã, anga a san zle, pac a inde nã, way i tãran atan matanan awan.§

²¹ Yakob ðukwen kè ðëfak nga pë Mbërom. Anga nan, à alay a i saa mac bëse coy ata nã, kè ðëfak alay së ngama pa

† 11:13 Ca pë Laataanooji 23.4. ‡ 11:17-18 Ca pë Laataanooji 21.12. § 11:20 Ca pë Laataanooji 27.1-40.

wan ana Yusufu ahay cew, aday a tavay pə dəker, a hëran nga anà Mbërom.*

²² Yusufu dukwen kə dəfak nga pə Mbërom. Anga nan, i saa mac coy nà, a jan anà wan sə kutov anahan Isëra'ila ahay, a wa, ti i təmay ahay à Misra wa azanan mba. Anga nan, a đakan atan anan way a tinen saa ga tə kəlakasl anahan pə dəba sə amac anahan wa.†

²³ Atə bəbay tə may ana Musa dukwen, tə dəfak nga pə Mbërom ite re. Anga nan, tə wahay anan Musa cəna, ta đer anan kiya maakan agay. Ta ca pa wan ata nə a rəba ike. Tə jəjarak sa nes anan 'am ana bahay sə Misra bay.‡

²⁴ Musa kə dəfak nga pə Mbërom. Anga nan, a har lele nà, a nan đowan â ngaman wan ana dəna a bahay sə Misra sabay. ²⁵ A ca apan nə suwan t̄a ga đəce pi zek tu đo a Mbërom ahay pə kərtek awan, bina a nan sə taslay mivél ta sa ga ines bay, anga ataslay mivél matanan ata a njahay bayak a bay.§ ²⁶ A san zle, suwan đo ahay t̄a ga anan alay anga winen đo ana Almasihu, bina đəce ata a zalay zlile sə Misra ahay fok. A bayak matanan, anga winen apan i đəfan idé nà, anà magwagway a Mbërom saa varan ata awan.

²⁷ Musa kə dəfak nga pə Mbërom. Anga nan, a slabak à Misra wa, mənjàna sə jəjaran anà mivél ana bahay sə Misra ata awan. Kə tavak anan njəjan lele, anga a ca pi zek a Mbërom awan, kula đowan kə canak anan bay re.

²⁸ Musa kə dəfak nga pə Mbërom. Anga nan, a ga azar uko a sə ngaman Pasəka ata awan. A jan anà Isëra'ila ahay nà, t̄a kwecek mez sə gənwah ahay pə alay sə məsudoh, anga aday maslay a Mbërom sə lavan nga anà amac ata kə

* 11:21 Capə Laataanooji 47.29-31. † 11:22 Capə Laataanooji 50.24. ‡ 11:23 Capə Gurtaaki 2.1-2. § 11:25 Capə Gurtaaki 4.19-23.

zлак ayak nà, â njad sa vad anan murkwaya a tinen ahay bay.*

²⁹ Isëra'ila ahay të dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, bëlay a së ngaman Bëlay Dëzdaz ata kë gëzлак ì zek wa tëkiyen pa 'am a tinen wa. Matanan, të takasak wa të saray pë wiyen më kuray awan. Misra ahay ta zлак ayak ite cëna, a'am së dëlov ata a mbëzlay ahay patan sa haw maza awan, a sëdäk atan à alay a a nan atan së takas wa ite ata awan.†

³⁰ Isëra'ila ahay të dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, ta van nga anà Yeriko, kawa ana Mbërom a sa jan atan ata awan. Ta van nga luvon cuwbe cëna, dëdon së wulen su doh ata a wulad ì zek wa fok, anga à azla a tinen a luvon cuwbe ata inde nà, ta daf nga në pë Mbërom.‡

³¹ Uwar a së ngaman Rahab aday a taa dah uho ata kë dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, a tëma anan dë maslan së Isëra'ila ahay sa zлак ayak äga tinen të akar ataya awan. Anga nan kutok, à alay ana Isëra'ila ahay sa nja anan dë së Yeriko ahay anga të dëfak anan apan anà Mbërom bay ata nà, Rahab në të vëdäk anan itëbay.§

³² Alay a i slo bay, bina ni zëga anan apan 'am ana Gëdiyön*, Barak†, Samson‡, Yëfta§, Dawuda, Samiyel, aday 'am ana dë maja'am a Mbërom azar aya fok. ³³ Dë ataya dükwen, të dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, ta gak vëram tu kon azar aya, aday të mbasak pu kon ataya re. Ta gak bahay të cëved lele awan, të njadäk anan way a Mbërom së zlapay i varan atan ataya awan. Të tacan anan 'am anà ziyel ahay, ³⁴ të mbacak anan uko së uvon ahay, të

* 11:28 Ca pë Gurtaaki 12.21. † 11:29 Ca pë Gurtaaki 14.21-31.

‡ 11:30 Ca pë Yosüwa 6.12-21. § 11:31 Ca pë Yosüwa 2.1-7, 6.22-25. * 11:32 Ca pë Alkaali'en 6.11. † 11:32 Ca pë

Alkaali'en 4.6. ‡ 11:32 Ca pë Alkaali'en 13. § 11:32 Ca pë Alkaali'en 11.1.

təmak pu dɔ sa gan atan may sə wacay atan tə maslalam ataya wa re. Abay tinen bəle aya awan, əna Mbərom kə varak atan məgala. Tə tərak dɔ sə vəram gədan aya awan, aday tə rəzlak anan dɔ sə vəram a tinen mədurlon ataya awan. ³⁵ Uwar ahay tə njadək anan dɔ a tinen ma mac ataya tə slabakak ahay à məkə wa, tə canak atan maza awan.* Dɔ azar aya ta sak lirew bayak awan. Abay t̄ mbəsak sə pərahan azar anà Mbərom nà, dɔ ahay ti ga atan alay bay. Əna ta gan may sa mac à dəcə matanan ataya inde, anga ta san zle, Mbərom i sa slabakay atan ahay pə luvon a inde aday ti i njad sifa lele sə zalay sə daliyugo a anan kutok.

³⁶ Dɔ azar aya ite nà, tə pəkak atan waray ì ide, tə ndabak atan, tə jawak atan à səsile ahay inde, aday tə gucek atan ayak à dangay. Dɔ ataya fok tə səmak anan anà way ataya awan lele. ³⁷ Dɔ azar aya ta mac nà, ta tar atan tu kon. Dɔ azar aya asa, ta mac nà, ta gad atan ì zek wa cuwcew dægəlan dægəlan. Dɔ azar aya ite asa, tə wacay atan tə maslalam. Dɔ azar aya ite asa re, tə jəjay nə so, karara, doh a tinen ahay inde itəbay. Tinen nə mətawak aya awan, ta pak pi zek nə ambar sə gənaw ahay. Dɔ ahay tə jugurak patan wa 'am, ta gak atan mərgad lele. ³⁸ Ta taa jəjay nə à bəzlom ahay, à man sa saf ahay kəray. Man sa njak ahan a tinen aya nə lar, pac a hinen ahay nə à tohoho inde. Dɔ ataya nà, dɔ lele aya awan. Tədə abay ti njahay pə daliyugo a lelibay a anan bay.

³⁹ Dɔ ataya fok nà, ta zlak anan à nga à Mbərom, anga tə dəfak nga fok a tinen nə pə winen awan. Mbərom kə zlapak atan anan tə way lele awan, əna tə njadək anan way ata fan bay, ide a tinen kə canak anan anà awan bay. ⁴⁰ Bina Mbərom kə lavak anan zek tə way lele awan anga mənuko,

* 11:35 Ca pə 1 Laamiibe 17.17-24; 2 Laamiibe 4.18-37.

sə zalay way sə kwakwa ata awan, aday a wa i i japay atan tə mənuko à alay kərtek a wa, anga aday tinen dükwen tâ njad way a lele ata kutok.

12

Dəfuko anan ide anà Yesu

¹ Do ataya tə dəfak a nga a tinen pə Mbərom, aday tinen pə cakay a mənuko sə dākak uko anan cəved a tinen a sa daf nga pə Mbərom ata awan. Anga nan, laruko anan way a sa ba puko, aday da zla anan pa 'am təte sabay ataya awan. Mbəsakuko ines a sə tapay puko ataya, aday hawuko à man a Mbərom sa jak uko ata awan. Dâ ya nga bay. ² Dəfuko anan ide nə anà Yesu. Kuse, anga kə varak uko cəved sa daf nga pə winen, aday saa dəzle mənuko hus dükwen, winen awan. Winen nà, kə təmahak tâ vad anan pə dədom mə zləngad a, waray kə gak anan sa mac pə dədom ata bay. Anga a san zle, Mbərom kə jugurak anan ataslay mivél inde i varan. Həna nà, winen mə njahay a à alay puway ana man sə njahay a Mbərom. ³ Bayiken pə Yesu aday. Do sə atahasl ahay ta nak anan ide, aday winen a kə səmak anan anà dəcə ataya awan. Bayiken pə winen, anga aday mbac à slahak ikwen bay, aday kî yen nga bay.

⁴ Tə didek a nà, kə rəzlen anan à nga wa sə mbəsak ines ahay, əna kə dəzlen anan hus pə amac fan bay. Matanan, kə məcen alay à jugom wa həna nà, angamaw? ⁵ 'Am a Mbərom sə varak ikwen məgala ata nà, kə mbədəken anan à nga wa daw? A jak ikwen 'am nə kawa bəbay sa jan 'am anà wan anahan ahay, a wa:

«Dəna uno, Mbərom Fetek kə jak anak pə akəta tə dəcə nà, bayak apan adəka!

Kak a katab iken dükwen, kə mac alay à jugom wa bay,

⁶ anga a kəta nə do winen sə pəlay anan ata awan.

A ndabay dukwen, do winen sa ca apan kawa wan anahan
ata re.* »

⁷ Natiya, lele ki sèmen anan anà dâce ahay aday sè tètak wa way ahay adəka. Bina, dâce ahay tə dakay anan nə Mbərom kə tərak kwanay gwaslay anahan ahay coy. Wan inde aday kula bəbay anahan i kəta anan itəbay nà, inde daw? Ibay! ⁸ Mbərom a ga tə gwaslay anahan ahay nə fok kətanən. Kak kə kətahak kwanay itəbay nà, ata ki sənən anan kutok, kwanay wan sə gala anahan ahay itəbay, kwanay mədazlay ahay. ⁹ Way hinen inde kərtek, bəbay a mənuko ahay pə daliyugo tə kətahak mənuko, aday də varak atan ahay zlangar re. Kak matanan cukutok nà, tədə abay di varan zlangar anà Bəbay a mənuko sə bagəbaga mburom nə zal tinen a fok kutok bidaw? Kak də varak anan zlangar lele cəna, i varak uko sifa sa ndav bay ata awan. ¹⁰ Bəbay a mənuko ahay pə daliyugo nà, tə kəta mənuko nə alay a mənjoek cəna coy, aday kawa ana tinen sə bayak apan nə lele ata awan. Bəbay a mənuko sə bagəbaga mburom nà, winen a kəta mənuko nə sa mak uko zek aday dē təra kawa winen a, do cəncan aya sə coy. ¹¹ À alay a tinen apan ti kəta mənuko ata nà, a caḅ ike, a təra kawa way lele a bay. Dəcə ata kə ndəvak coy nà, do sə təma way ata â kəta atan ataya nà, ta ga way sa zlan à nga anà Mbərom, aday tinen à zay inde.

Way lele aya sə bayak apan

¹² Mərak uno ahay, kak matanan cukutok nà, kə məcen alay à jugom wa bay, kî gen bəle à gərmec wa bay, zəgihen anan apan sa zla. ¹³ Kak do ahay inde à wulen a kwanay gərmec a han patan nà, tâ zla nə tə cəved mə tavay nga awan. Ata ti guroḅ sabay, əna gərmec a tinen ahay ti pasay adəka.

* 12:6 Ca pə Balndi 3.11-12.

¹⁴ Gen mægala anga aday zay â ga inde à wulen a kwanay ahay inde, aday tə do ahay fok re. Gen mægala re, anga aday kê tøren do cəncan aya pa 'am a Mbərom, bina dowan saa canan à Mbərom mənjenja sə təra do cəncan a nà, ibay.

¹⁵ Gen anan nga ì zek, anga aday dowan â saa mbəsak anan sumor a Mbərom zləv à məndak bay. Gen anan nga ì zek re, anga aday dowan â saa daf 'am ma cab a sərekeke pə mivəl bay, bina i i nes anan mivəl su do azar aya re. ¹⁶ Gen anan nga ì zek, anga aday dowan â saa təra do sa dah uho bay, do sə kədəy anan cəved a Mbərom kawa Isuwa bay re. Winen a kədəy anan anjahay sə murkwaya anahan, aday a sukom anan way anga daf sə luvon kərtek. A mbəsak anjahay sə murkwaya, a təma uda daf pə mərak anahan cədeu a wa. ¹⁷ Kə sənən zle, pə dəba anahan a wa nà, a nan bəbay anahan â daf apan alay sə ngama anahan, aday i saa pa 'am su doh ana bəbay anahan, əna kə njadak anan sabay. Bəbay anahan ata a ngəman anan sabay. Kwa â ga nə a yam apan tə idə sə ayam a cədcək cədcək dəp nà, kà mbak apan sə mbəda anan way anahan a sa nes anan ata sabay.†

¹⁸ Sənən anan aday nà, man a kwanay sə tavay apan həna pa 'am a Mbərom ata aday nə winen kawa bəzlom ana do sə Isəra'ila ahay sə tavay apan kwakwa ata bay. Bəzlom a tinen nà, do ahay ta mba apan sə laman tə alay. Uko sa ban apan jan jan jan ata nà, tə canak anan. Aday takədimbom luvon kà gak uda re, jiyjay uda sabay. Tə canak anan anə vəvara sə slabak apan ata re. ¹⁹ Tə slənek andar sə məzləzlilen, aday tə slənek andar sa 'am a Mbərom uda re. Tə sləne andar sə dundo a Mbərom ata nà, tə jəjarak, ta gan amboh â saa jan atan 'am kula sabay, ²⁰ anga way anahan a sa jan atan ata a zalan atan mægala

† 12:17 Ca pə Laataanooji 25.29-34.

à nga wa. Bina a jan atan, a wa: «Dowan a kè lamak anan alay anà bəzlom a anan nà, kwa â ga nə gənaw, tiren anan tu kon aday â mac.‡» ²¹ Way a tinen a sə canan ata nà, kà gak atan zlawan bayak awan. Kwa Musa dükwen, kà jak: «Nen apan ni jəjar, anga zlawan u go.§»

²² Kwanay nà, kətanən itəbay. Kə tiven nə pə bəzlom a sə ngaman Siyona ata awan, winen nə wulen su doh ana Mbərom, bahay sə sifa. Wulen su doh ata nà, Urəsalima sə bagəbaga mburom ata awan. Maslay a Mbərom ahay bayak a uda tə baslay zek bay. ²³ Kwanay à man sə halay nga su dō a Yesu ahay tinen murkwaya a Mbərom ahay, tinen apan ti ga azar uko. Mbərom kə vindek anan sləmay a tinen à dərəwel inde à mburom. Kə həfəken pə cakay ana Mbərom, dō saa gan sariya anà dō ahay fok ata awan. Kə dəzlen pə cakay ana dō dīdek aya pa 'am a Mbərom, tinen dō a Mbərom sə təra atan dō cəncan aya ata awan. ²⁴ Ki nen ahay pə cakay ana Yesu, dō sə japay anan atə Mbərom pi zek tə dō ahay aday Mbərom â ban 'am wiya tə dō ahay ata awan. Ki nen ahay pi mez a Yesu sə pəre pə dō ahay ata awan. Mez anahan ata a dəkak uko anan nə way lele sə zalay way ana mez ana Abel sə dəkak uko anan ata awan.

²⁵ Kak matanan cukutok nà, gen ngatay mənəcək aday, bina ki saa təmen anan 'am ana Yesu, dō sa jak ikwen 'am həna ata awan. Kwakwa ata nà, dō ahay tə ngəmak sa pak sləmay pa 'am ana Musa bay re, winen dōwan a sa jan atan 'am a Mbərom pə daliyugo ata awan. Anga nan, tə təkak pə dəcə ahay wa bay. Mənuko dō sa pak sləmay pa 'am ana Yesu ahay nà, kak də ngəmak 'am anahan bay, winen tu dō sa nay ahay à mburom wa ata nà, dī tan à nga à dəcə à alay anahan wa, i zalay anan ana tinen kutok bidaw?

‡ 12:20 Ca pə Gurtaaki 19.12-13. § 12:21 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 9.19.

²⁶ Kwakwa ata nà, dungo a Mbërom a bal anan daliyugo, əna həna kə zlapak, a wa: «Saray kərtek asa, ni bal anan daliyugo aday ni bal anan apan bagəbaga mburom re.*»

²⁷ ¹Am anahan ata sa ja «Saray kərtek asa» ata a dəkay anan nə way anahan sə ndakay ahay fok ti bal aday ti lize wa, anga aday way sa bal itəbay ata â njahay uda awan.

²⁸ Natiya, ngəruko anan anà Mbërom, anga i varak uko kon sa bal itəbay ata awan. Həruko anan nga kawa sa zlan à nga, aday dəfuko anan apan tə ajəjar a lele. ²⁹ Tə didek a nà, Mbërom a mənuko sa taa gan amboh ata nə winen kawa uko, aday i vak anan way a sa zlan à nga bay ataya fok.

13

Anjahay sa zlan à nga anà Mbërom

¹ Kwanay do ana Yesu ahay, pərihen anan azar sə pəlay zek ahay. ² Kâ sa mbədəken anan à nga wa sə təma mbəlok ahay àga kwanay bay. Do ahay inde ta gak matanan, tə təmahak maslay a Mbërom ahay àga tinen mənəna sa san atan nə tinen maslay a Mbërom ahay. ³ Bayiken pu do sə dangay ahay, kawa à dangay ata nà, kwanay jiya pə kərtek awan. Bayiken pu do sa ga dəcə ahay, kawa sa ga dəcə ataya nə kwanay aya re.

⁴ ¹Am sə gəba zek cəna, do ahay fok tē dəfan apan kawa ana Mbërom sa ja ata awan. Atə mungol tə uwar anahan tē ga mədigwed pi zek ahay bay. Sənen anan lele, Mbërom i gan sariya anà do sa ga mədigwed ahay fok. Kwa dowan aya nə mə gəba zek a coy, kwa dowan aya nə mə gəba zek aya fan bay, Mbërom i gan atan sariya.

⁵ Kî gen ubor pə dala bay. Kê kədiyən anan way a kwanay ahay bay, anga Mbërom a ja nà:
«Ni ca kwanay uho kula bay,

* 12:26 Ca pə Haggay 2.6.

ni mbəsak kwanay kula bay re.* »

⁶ Anga nan, kuwaya i mba apan sa ja mənǰəna ajəjar:
«Mbərom Fetek i mo zek hwiya,
ni jəjaran anà awan kula bay.

Do zənzen a i go təte nə maw?[†]»

⁷ Bayiken pu do sa gak ikwen ahay nga kurre ataya aday, tə dəkak ikwen anan ahay 'am a Mbərom. Bayiken pə anjahay a tinen aday, ta mac nə kəkəmaw ata awan. Dəfen nga pə Yesu kawa ana tinen a sə dəfay ahay apan nga ata awan. ⁸ Yesu Almasihu a nə winen kəkəmaw, kwakwa, biten aday pa 'am dükwen, winen a mbəda itəbay pa sə viyviya awan. ⁹ Do a azar aya tinen apan ti tətakan anan anà do ahay nə way wiya aya aday tə cəved ahay cara cara. Tā saa lizek ikwen anan cəved a lele a anan bay. Kā saa pəken atan sləmay pə way a tinen a sa jak ikwen ataya bay, anga saa varak ikwen məgala à mivəl inde nə sumor a Mbərom, bina way ana do zənzen a sa pa ata bay. Lele nə matanan, bina do sə pərahan azar anà Tawrita pə way sa pa ahay ataya nà, kà mak atan zek pə awan a ibay jiya awan.

¹⁰ Do sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom ù doh sə mazlab a Mbərom ataya nà, ti mba apan sə varan way à Mbərom kawa mənuko itəbay. ¹¹ Bahay nga su do sə gədan dungo anà way anga Mbərom nà, a gədan dungo anà way aya nə anga aday Mbərom à pəsen anan ines anà do ahay. A zla anan tə mez sə way anahan a sə gədan dungo ataya, à man a Mbərom a cəncan ata awan. Zek ana gənaw a ma sla dungo ata nə ta zla anan à wulen su doh wa saa vak anan tə uko. ¹² Anga nan, Yesu dükwen a mac nə, uho à wulen su doh wa. A pak anan mez anahan, anga aday i pəsen anan ines anà do ahay, ti təra do cəncan aya pa 'am

* 13:5 Capə Tooktaaki Tawreeta 31.6, 8. † 13:6 Capə Jabuura 118.6.

a Mbërom. ¹³ Kak matanan cukutok nà, dê përahan azar anà cæved sæ Yahuda ahay sabay. Zluko uho pë cakay ana Yesu. Tê kædey mænuko tatë winen awan. ¹⁴ Bina wulen su doh a mænuko inde sæ njahay uda pë daliyugo a anan pa sæ viyviya ibay. Dë dëfan idë nà, anà wulen su doh a mbala a Mbërom a dî i njahay uda sæ coy ata awan.

¹⁵ Iya! Hëruko anan nga anà Mbërom pac pac, anga way ana Yesu sa ga ata awan. Ahëran nga a mænuko ata nà, i tëra kawa way a mænuko sæ varan ma sla dungo ata ite. Matanan, zambaduko anan slëmay anahan pa 'am sæ dō ahay pa sæ viyviya awan. ¹⁶ Gen anan sumor anà dō azar aya awan, gëzlen way a kwanay ahay të tinen, anga way aday Mbërom a gan may dî varan ataya nà, tinen awan. Kâ sa mbëdëken anan à nga wa bay.

¹⁷ Dëfen anan apan anà dō sæ lavak ikwen nga ahay, gen way a tinen sa jak ikwen ataya awan. Anga tinen apan ti ba kwanay sa gak ikwen nga. Tinen ti naa jan anà Mbërom way a tinen sa gak ikwen anan nga ata awan. Kak kæ dëfen atan apan nà, ti ga mer su way a tinen të ataslay mivel awan. Kak matana bay nà, ti ga mugo, aday mer su way a tinen sa ga ata i mak ikwen zek sabay. ¹⁸ Përihen anan azar sa gan amboh anà Mbërom anga manay. Ma san zle, ma gak way lelibay a bay. Adëka bay, a nan umo sa ga në mer su way lele aya hwiya. ¹⁹ Në cæce pikwen wa më zakay a nà, gen anan amboh à Mbërom anga aday â vuro cæved sa mak ayak àga kwanay bëse.

Andav sa 'am ahay

²⁰ Mbërom a sæ varan zay anà dō ahay à mivel inde ata nà, sæ slabakay anan ahay Bahay a mænuko Yesu à mëke wa në winen awan. A tëra anan Bahay a pa nga su dō sa gan nga anà tëman ahay fök. A mac nà, anga mænuko tëman anahan aya awan. Mbërom a ban 'am të dō ahay

pa sə viyviya a nə tə mez anahan awan. ²¹ Matanan kutok, Mbërom â varak ikwen mägala, anga aday kî gen way kawa sa nan. Â ga mer su way anahan à mənuko inde tə mägala ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, anga aday dâ tëra kawa sa zlan à nga. Do ahay tî varan mazlab anà Yesu Almasihu pa sə viyviya awan. Amen.

Aja 'am ahay

²² Mërak uno ahay, nə vindek ikwen ayak dërewel a anan nà, sə varak ikwen ayak mägala, aday nə vindek ikwen ayak nə mënjök cëna coy. Matanan kutok, bënë anan 'am a anaya à mivel a kwanay ahay inde lele. ²³ Sënen nà, mërak a mənuko Timote winen à dangay sabay, tə mbësakak anan ahay. Kà sak a dözley ahay à man uno bëse cëna, ata mi zlak ayak àga kwanay nə maya awan. ²⁴ Jen anan 'am anà mëced sə egliz ahay pi zek tu dō a Mbërom ahay fok. Do a Yesu ahay pë daliyugo sə Italiya fok ta jak ikwen ayak 'am re. ²⁵ Mbërom â gak ikwen sumor anahan, kwanay a fok.

Aḅan 'am wiya awan
New Testament in Mbuko (CM:mqb:Mbuko)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbuko

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mbuko

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Mar 2019 from source files dated 12
Mar 2019
85377c5a-ee2b-5540-a6b5-8f8a5a729092